

CZU: 343.255.5:343.231

DILEMA DIFERENȚIERII RĂSPUNDERII PENALE PENTRU RELELE TRATAMENTE COMISE DE O PERSOANĂ CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE

Daniela URSU

Universitatea de Stat din Moldova

Deoarece unele autorități (ca, de exemplu, polițistul) sunt, potrivit literei legii (art.123 alin.(1) și alin.(2) CP RM), atât persoane publice, cât și persoane cu funcție de răspundere, în contextul relelor tratamente incriminate la art.166¹ CP RM, unii subiecți de aplicare în concret a legii penale recunosc polițistului calitatea de persoană cu funcție de răspundere, motiv din care rețin circumstanța agravantă în dependență de faptă, prevăzută fie la lit.e) alin.(2), fie la lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM, iar alții îi rețin calitatea de persoană publică, încadrându-i faptele în acord cu variantele-tip ale infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant. Pornind de la câteva hotărâri din practica judiciară națională, prezentul studiu își propune să ofere răspuns la următoarea întrebare: Care este cea mai potrivită soluție de calificare în ipoteza comiterii infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant de către autorități care dețin dubla calitate: atât de persoană publică, cât și de persoană cu funcție de răspundere?

Cuvinte-cheie: *tortură, tratament inuman, tratament degradant, subiect al infracțiunii, persoană publică, persoană cu funcție de răspundere, polițist.*

THE DIFFERENTIATION DILEMMA OF CRIMINAL LIABILITY REGARDING THE ILL-TREATMENT COMMITTED BY A PERSON WITH PUBLIC RESPONSIBILITIES

Because some authorities, like the policeman, are according to the law (Article 123 para.(1) and para.(2) of the Penal Code of Moldova), both public persons and persons holding responsible positions, in the context of maltreatment incriminated by the article 166¹ of the Penal Code of Moldova, some subjects invested with the power to apply the criminal law treat the police officials as persons holding a responsible positions, the reason why the aggravating circumstance, depending on the offense, is either letter e) para.(2), either – letter e) para.(4) article 166¹ of the Penal Code of Moldova. While others treat them as public persons, stating their crimes as torture, inhuman or degrading treatment. Starting from several judgments of national practice, this study aims to provide an answer to the following question: What is the best solution in qualifying the offenses of torture, inhuman or degrading treatment, committed by the authorities who hold dual capacity: as public persons and as persons with responsible positions?

Keywords: *torture, inhuman or degrading treatment, the subject of crime, public person, a person with a responsible position, policeman.*

I. Aspecte introductive

Pe lângă condițiile generale de existență a subiectului infracțiunii, în cazul alin.(1) și alin.(3) art.166¹ CP RM [1] legiuitorul mai cere și condiții speciale. Acestea se referă la calitatea specială a subiectului. Astfel, reieșind din prevederile art.166¹ CP RM *per ansamblu*, distingem, convențional, trei categorii de subiecți ai infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant:

1) *autorități publice propriu-zise:* persoana publică (alin.(1) și alin.(3) art.166¹ CP RM); persoana cu funcție de răspundere (lit.e) alin.(2) și lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM); persoana cu funcție de demnitate publică (lit.e) alin.(2) și lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM);

2) *autorități publice asimilate:* persoane care, *de facto*, exercită atribuțiile unei autorități publice (alin.(1) și alin.(3) art.166¹ CP RM); persoana care acționează cu titlu oficial (alin.(1) și alin.(3) art.166¹ CP RM);

3) *particularii:* persoane care acționează cu consimțământul expres sau tacit al persoanelor ce acționează în regim de autoritate *de iure* sau *de facto* sau cu titlu oficial.

Pentru existența infracțiunilor prevăzute la art.166¹ CP RM comise de autorități publice propriu-zise sau asimilate acestora, este absolut necesară existența prealabilă a unui serviciu în care numitele persoane își desfășoară activitatea, indiferent de natura actelor care ocazional săvârșirea relelor tratamente, iar elementul material trebuie să se regăsească într-o legătură directă cu funcția pe care o exercită acea persoană publică, nu însă să acționeze ca un particular; adică, la momentul comiterii infracțiunii ea trebuie să se afle în exercițiul funcțiunii sau să acționeze în regim de putere.

Există anumite categorii de persoane care, în virtutea competenței și atribuțiilor cu care sunt învestite, chiar și în afara orelor de serviciu, nefiind în exercițiul funcțiunii, pot să evolueze ca subiecți speciali ai infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, deoarece acționează în regim de putere. Ne referim în primul rând la polițiști; or, în acord cu prevederile alin.(4) art.24 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr.320 din 27.12.2012 [2], fiecare polițist, pe tot teritoriul țării, indiferent de funcția pe care o deține, de locul în care se află în timpul sau în afara orelor de program, în cazul în care sesizează existența unor circumstanțe sau fapte care periclitează ordinea de drept, viața sau sănătatea persoanelor ori alte valori sociale, este obligat să comunice despre aceasta celei mai apropiate subdiviziuni de poliție și să întreprindă măsurile posibile pentru prevenirea și curmarea infracțiunii sau contravenției, acordarea primului ajutor persoanelor aflate în pericol, reținerea și identificarea făptuitorilor, depistarea martorilor oculari și pentru paza locului în care s-a produs evenimentul. Pe fundalul faptului că polițiștii sunt învestiți să acționeze în regim de putere, comiterea de către aceștia în afara orelor de program a actelor de violență, care se ridică la nivelul pragului de gravitate a torturii, tratamentului inuman sau degradant, urmează a fi încadrate în baza art.166¹ CP RM, cu condiția ca victima să perceapă că făptuitorul nu este o oarecare persoană, ci una învestită cu regim de putere, fapt dedus din circumstanțe obiective concrete: făptuitorul era în uniformă de polițist sau avea în dotare mijloc de transport special al poliției etc. Chiar dacă nu există aceste circumstanțe obiective, este suficient ca polițistul îmbrăcat în civil să-i comunice victimei că el deține calitatea de polițist. Pentru a ilustra această situație, facem referire la următorul caz din practica judiciară: *În fapt, L.E., ofițer operativ de sector al postului de poliție Sârcova al CPR Rezina, la 12 februarie 2013, în jurul orei 17.00, se afla la hotarul terenurilor ce aparțineau cet. O.A. și, respectiv, R.S. din s.Sârcova, r-nul Rezina. De pe lotul cet. O.A., care se află la hotar cu lotul cet. R.S., niște persoane încărcău într-o căruță ciocleji pentru necesitățile lor personale. O.A. s-a apropiat de persoanele care încărcău ciocleji, cerându-le explicații, reproșându-le că au intrat fără permisiune cu căruța pe terenul său, prin ce a inițiat cu ele un conflict verbal. La acest conflict a reacționat L.E. Deși acesta nu îndeplinea acțiuni ce țin de atribuțiile lui de serviciu (sublinierea ne aparține – n.a.), totuși a acționat în baza obligațiilor ce decurg din art.22 al Legii cu privire la poliție, nr.416 din 18.12.1990 (actualmente abrogată – n.a.), care vizează fiecare colaborator al poliției, pe întreg teritoriul Republicii Moldova, indiferent de funcția pe care o deține, de locul în care se află în timpul sau în afara orelor de program. Astfel, L.E., utilizând situația sa de serviciu, fiind persoană care acționează cu titlu oficial, s-a apropiat de ei și s-a prezentat ca polițist ce deține funcția de șef de post al localității (sublinierea ne aparține – n.a.). Urmărind în mod ilicit scopul de a se răzbuna pe O.A. și de a-l pedepsi pentru acțiunile acestuia considerate ilegale, L.E., fără teme și necesitate, intenționat, în mod ilegal, pentru a-și demonstra supremația, l-a supus pe O.A. unui tratament inuman și degradant, manifestat prin răsucirea mâinii stângi la spate, aplicarea cu genunchiul a două lovituri în regiunea abdomenului. După ce O.A. a căzut la pământ, i-a mai aplicat două lovituri cu piciorul în regiunea toracei, provocându-i vătămări corporale medii sub formă de fractură a coastei VIII pe dreapta pe linia axilară posterioară, ceea ce i-a cauzat dureri fizice și suferințe psihice, umilindu-i demnitatea. Violența fizică aplicată față de O.A. nu era necesară, deoarece nu a fost determinată de comportamentul inadecvat al acestuia. Conform raportului de expertiză medico-legală nr.688D din 09.04.2013, fractura coastei VIII pe dreapta pe linia axilară posterioară se atribuie vătămarilor corporale medii, ce condiționează dereglarea sănătății de lungă durată. Ținând cont de aceste circumstanțe, instanța de fond a încadrat acțiunile lui L.E. în baza art.166¹ alin.(1) în concurs cu art.152 alin.(1) CP RM [3]. În concluzie, reținerea în sarcina polițistului a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, nefiind în exercițiul funcției, se justifică prin regimul de putere cu care legalmente sunt învestiți colaboratorii poliției pentru menținerea ordinii publice.*

II. Conotații teoretice privind agravarea răspunderii penale pentru tortură, tratament inuman sau degradant comise de persoana cu funcție de răspundere

Gravitatea sporită pe care calitatea deținută de făptuitor o transferă faptei incriminate penal în cazul lit.e) alin.(2) și lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM este validată de încrederea pe care i-a oferit-o statul odată cu învestirea în funcție – de răspundere, respectiv de demnitate publică, funcții care impun oricărei persoane un comportament corect, decent și cuviincios în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, în raport cu persoanele cu care vine în contact în exercițiul acestor atribuții, mai ales atunci când acestea sunt de rang înalt. Remarcăm că, în contextul circumstanțelor agravante vizând subiecții infracțiunii de tortură, tratament inuman sau degradant, doar autoritățile publice propriu-zise au fost luate în calcul pentru a diferenția răspunderea penală; or, nici

particularii și nici autoritățile publice asimilate nu-și găsesc reflectare în dispoziția lit.e) alin.(2), respectiv, lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM.

Noțiunea de persoană cu funcție de răspundere are o încărcătură semantică precisă, găsindu-și sediul în prevederile de la alin.(1) art.123 CP RM, potrivit cărora prin „persoană cu funcție de răspundere” se înțelege persoana căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.

Cu toate că prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr.245 din 02.12.2011 [4], legiuitorul a substituit sintagma „persoană cu funcție de răspundere” cu sintagma „persoană publică”, în special în cazul infracțiunilor de corupție și al infracțiunilor care aduc atingere activității de serviciu în sfera publică, dar care nu sunt legate nemijlocit de corupție, termenul „persoană cu funcție de răspundere” s-a păstrat în mai multe componente de infracțiune, fie caracterizând conținutul constitutiv de bază (de exemplu, art.176, art.180, art.183, art.265 CP RM etc.), fie cel agravat (art.158 alin.(3) lit.f), art.165 alin.(2) lit.e), art.168 alin.(2) lit.d) CP RM etc.). După cum este lesne de înțeles, în cazul infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant persoana cu funcție de răspundere caracterizează conținutul agravat al incriminării. Spre deosebire de celelalte norme pentru care se agravează răspunderea penală în baza calității subiectului de persoană cu funcție de răspundere (bunăoară, art.158 alin.(3) lit.f), art.165 alin.(2) lit.e), art.168 alin.(2) lit.d) CP RM), în cazul art.166¹ alin.(2) lit.e) și art.166¹ alin.(4) lit.e) CP RM legiuitorul dispersează „persoana publică” de „persoana cu funcție de răspundere”, în sensul agravării răspunderii ultimei. Firește, această situație normativă ridică semne de întrebare referitoare la oportunitatea diferențierii răspunderii penale, în contextul în care între noțiunile „persoană cu funcție de răspundere” și „persoană publică” există o relație de tip parte-întreg. Or, sub acest aspect au fost aduse argumente pertinente în literatura de specialitate, care să ne convingă de existența unui asemenea coraport: „Așa cum este concepută în alin.(2) art.123 CP RM, noțiunea de „persoană publică” este într-atât de cuprinzătoare, încât nu considerăm că există vreun exemplu când persoana are statut de persoană cu funcție de răspundere, dar nu are statutul de persoană publică” [5, p.275-276]. În continuarea acestei idei, se susține că orice persoană cu funcție de răspundere este, implicit, o persoană publică, însă nu orice persoană publică este neapărat o persoană cu funcție de răspundere. Datorită paralelismului existent, afirmă A.Eșanu, prioritate va avea întregul (persoana publică). Deci, atunci când făptuitorul este o persoană publică, fiind în același timp persoană cu funcție de răspundere, fapta va fi calificată în baza variantei-tip (alin.(1) art.166¹ CP RM sau alin.(3) art.166¹ CP RM) [6, p.42], soluție de încadrare care de altfel este oglindită, ca excepție, și în practica judiciară. Regretabil este că nu există o practică de urmărire penală, dar nici o practică judiciară uniformă în această materie.

III. Lipsa unei uniformități a practicii judiciare vizând calificarea torturii, tratamentului inuman sau degradant comise de persoana cu funcție de răspundere

În contextul relexor tratamente incriminate la art.166¹ CP RM, polițistul este apreciat de către unii subiecții de aplicare în concret a legii penale ca fiind o persoană cu funcție de răspundere, motiv din care rețin circumstanța agravantă, în dependență de faptă, prevăzută fie la lit.e) alin.(2), fie la lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM, iar de alții ca fiind persoană publică, reținând la încadrare doar varianta-tip a infracțiunii comise. De exemplu, prin Sentința Judecătorei Dondușeni din 28 martie 2013, N.E. a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la lit.e) alin.(2) art.166¹ CP RM (adică, tratament inuman și degradant), săvârșite *de o persoană cu funcție de răspundere* (sublinierea ne aparține – n.a.), întrucât: *N.E., caporal de poliție, exercita funcția de polițist-șofer în cadrul Serviciului poliției judecătorești al CPR Dondușeni. Astfel, în conformitate cu art.123 alin.(1), (2) CP RM, N.E. era persoană publică și persoană cu funcție de răspundere, căreia prin numire i-au fost acordate drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorităților publice. La 01 noiembrie 2012, aproximativ la ora 02.00, N.E. se afla în stare de ebrietate alcoolică la stația de alimentare cu petrol „Bemol”, situată la periferia or.Dondușeni, în apropierea traseului republican Drochia-Edineț. Acolo, fără careva motiv, a intrat în conflict cu P.V., taxist la SRL „Lux Galaxia” din or.Dondușeni. Intenționat, în mod ilegal, pentru a-și demonstra supremația, N.E. l-a supus pe P.V. unui tratament inuman și degradant manifestat prin bruscare și aplicarea unei lovituri cu scrumiera în cap, apoi a câtorva lovituri cu pumnul în față. În rezultat, i-a cauzat acestuia leziuni corporale sub formă de plagă contuză suturată a regiunii parietale stânga, plagă suturată a nasului pe dreapta, edem și echimoză pe buza superioară, comoție*

cerebrală, care, conform raportului de expertiză medico-legală nr.190D din 16.12.2012, se califică ca vătămare corporală ușoară în baza criteriului dereglării sănătății de scurtă durată [7].

La fel, prin sentința Judecătorei Bălți din 02 aprilie 2015, C.S. a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.166¹ alin.(2) lit.a), e), f) CP RM (adică, cauzarea intenționată a unei dureri sau suferințe fizice, săvârșite cu bună știință asupra unui minor, de o persoană cu funcție de răspundere (sublinierea ne aparține – n.a.), prin care a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale ce reprezintă tratament inuman și degradant. Astfel, C.S., *sergent major de poliție, exercita funcția de polițist-șofer în cadrul Batalionului de Patrulă și Santinelă al Comisariatului de poliție mun. Bălți. Deci, conform art.123 alin.(2) CP RM, C.S. era persoană publică, investită cu drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice. Fiind în serviciul de menținere a ordinii publice pe autopatrula nr.101, având obligațiunea de a patrula sectorul „Centru”, mun. Bălți, la 11 ianuarie 2013, aproximativ la ora 02.30, C.S. s-a apropiat cu automobilul de serviciu de stația centrală de autobuze din mun. Bălți, în preajma căreia se afla minorul G.V. împreună cu prietenii săi: S.N. și Z.I. Având suspiciuni că aceștia au comis careva acte de huliganism, urmărind scopul de a-l pedepsi pe G.V. pentru actul pe care acesta l-ar fi comis, C.S., fără temei și necesitate, intenționat, în mod ilegal, pentru a-și demonstra supremația, l-a supus pe C.V. unui tratament inuman și degradant manifestat prin bruscare și lovire cu bărbia de capota din față a automobilului său de serviciu, apoi l-a urcat cu forța în această unitate de transport. În salonul automobilului C.S. s-a urcat cu genunchiul deasupra lui G.V., care stătea întins cu fața în jos pe bancheta din spate a automobilului, și, încătușându-i mâinile, l-a lovit de câteva ori pe minor cu genunchiul în regiunea cutiei toracice. În scurt timp G.V. a fost transportat la Comisariatul de Poliție Bălți, situat pe str. Ștefan cel Mare, 50, unde a fost constatată identitatea și vârsta acestuia. În incinta acestei instituții C.S. l-a urmat pe G.V. la veceu, unde ultimul a fost descătușat. După ce G.V. și-a satisfăcut necesitățile fiziologice, din nou a fost doborât la pământ de către C.S. Conștientizând că acționează cu bună știință asupra unui minor, C.S. i-a mai aplicat multiple lovituri cu genunchiul în regiunea cutiei toracice, răsucindu-i și încătușându-i mâinile la spate. Prin aceste acțiuni ilegale C.S. i-a cauzat victimei G.V. leziuni corporale și suferințe fizice, provocându-i, conform raportului de expertiză medico-legală nr.131 „D” din 20 mai 2013, leziuni corporale medii, exprimate prin fractura osului V metacarpian pe dreapta, precum și prin multiple echimoze pe suprafețele anterio-laterale ale gâtului în treimea superioară, cu extindere pe cea medie și inferioară. Astfel, minorului i-au fost cauzate dureri fizice și suferințe psihice, fiindu-i umilită demnitatea. Violența fizică aplicată asupra lui nu era necesară, nefiind determinată de comportamentul minorului, deoarece acesta nu opunea rezistență și nu comitea careva acțiuni ilegale [8].*

Dimpotrivă, prin Sentința Judecătorei Fălești din 23 martie 2015 faptele inculpatului-polițist R.A. au fost încadrate în baza art.166¹ alin.(1) CP RM, așa cum a și invocat în rechizitoriu acuzatorul de stat, în legătură cu următoarele circumstanțe: *R.A. activa în calitate de polițist, exercitând funcția de inspector de patrulare rutieră, fiind astfel persoană publică* (sublinierea ne aparține – n.a.). *La 28 decembrie 2013, aproximativ la ora 02.00, aflându-se în exercițiul funcțiunii, în procesul examinării unei încălcări rutiere comise de B.Gh., taximetrist, intenționat, în mod ilegal, în scopul de a-l pedepsi pe pasagerul taxiului pentru că a intervenit în discuție, i-a aplicat acestuia două lovituri în regiunea feței cu lanterna pe care o ținea în mână. Ca urmare, i-a cauzat vătămări corporale sub formă de tumefiere, contuzie a țesuturilor moi ale nasului, care, potrivit raportului de expertiză medico-legală nr.10D din 13 ianuarie 2014, se atribuie la categoria leziunilor corporale neînsemnate. După ce l-a agresat fizic, l-a urcat în automobilul de serviciu și l-a transportat la Inspectoratul de Poliție [9].*

De asemenea, prin Sentința Judecătorei Cantemir din 12 ianuarie 2016 M.Gh. a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.166¹ alin.(1) CP RM (încadrare reținută și în rechizitoriu, fără trimitere la lit.e) alin.(2) art.166¹ CP RM), dat fiind următorul substrat factologic constat: *M.Gh. activa în calitate de polițist în Serviciul Patrulare al SSP a IP Cantemir, fiind, conform dispozițiilor art.123 alin.(2) CP RM, persoană publică* (sublinierea ne aparține – n.a.). *La data de 18 iulie 2014, aproximativ la ora 21.00, se deplasa la domiciliul locuitorului s.Cociulia, r-nul Cantemir, H.V. pentru a examina un caz sesizat pe fonul unui scandal în familie. Aflându-se în ograda lui H.V., l-a imobilizat pe acesta la pământ și i-a aplicat cătușe. În scopul de a-i cauza dureri fizice și de a-i înjosi demnitatea, M.Gh. i-a aplicat lui H.V. o lovitură cu palma peste urechea stângă. Conform raportului de expertiză medico-legală nr.148D din 13 noiembrie 2014, lui H.V. i-au fost cauzate leziuni sub formă de traumă craniocerebrală închisă, exprimată în comoție cerebrală,*

ruptura timpanului urechii stângi, care se califică ca vătămări ușoare, precum și excoriații pe ambele ante-brațe 1/3 medii și inferioare, echimoze pe brațul și genunchiul stâng, care se califică ca vătămări corporale neînsemnate. Motiv pentru care acțiunile inculpatului în ansamblu au fost calificate în baza art.166¹ alin.(1) CP RM cu indicii „cauzarea intenționată a unei dureri și a suferinței fizice, care reprezintă tratament inuman sau degradant, de către o persoană publică” [10].

Relevantă este și alegația reținută prin Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2015, prin care s-a admis apelul procurorului, a fost casată sentința (prin care C.V. a fost achitat pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute la art.328 alin.(2) lit.a) CP RM) și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care C.V. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.166¹ alin.(1) CP RM. În legătură cu această decizie, instanța a motivat, *inter alia*, că fapta de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu de către un polițist nu a fost decriminalizată, deoarece în continuare faptele prejudiciabile comise de către un colaborator de poliție sunt pasibile de pedeapsă în baza art.166¹ CP RM. Prin urmare, conducându-se de prevederile art.10 alin.(1) CP RM, instanța de apel a concluzionat că fapta inculpatului C.V. urmează a fi încadrată în baza art.166¹ alin.(1) CP RM (redacția din 08.11.2012), sancțiunea pentru care este mai blândă [11].

IV. Comentarii asupra practicii judiciare

Sintetizând asupra practicii judiciare, relevăm că, în principiu, polițistul este, potrivit literei legii (art.123 alin.(1) și alin.(2) CP RM), atât persoană publică, cât și persoană cu funcție de răspundere. Deci, calificarea actelor de tortură, tratament inuman sau degradant comise de către polițist reprezintă o polemică practică acerbă. Deoarece în doctrină unanim se susține că între noțiunile „persoană cu funcție de răspundere” și „persoană publică” există o relație de tip parte-întreg, logic acțiunile polițistului, ca, de altfel, ale oricărei alte persoane cu funcție de răspundere, care este totodată și persoană publică, urmează a fi încadrate în baza conținutului constitutiv de bază al infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, adică în conformitate cu alin.(1) sau, după caz, alin.(3) art.166¹ CP RM. Or, tocmai persoana publică reprezintă întregul în raport cu partea desemnată de noțiunea „persoană cu funcție de răspundere”. Dacă ne-am conduce de spiritul de care este animată incriminarea (*mens legis*) torturii, tratamentul inuman sau degradant *per ansamblu*, reținând la încadrare circumstanțele agravante de la lit.e) alin.(2) art.166¹ CP RM și de la lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM, am încălca principiul „*in dubio mitius*”, potrivit căruia în cazul unei norme penale cu un conținut îndoielnic operează interpretarea cea mai favorabilă făptuitorului și, implicit, am încălca principiul legalității (alin.(2) art.3 CP RM). Pentru a evita încălcarea acestor principii de către subiecții oficiali de aplicare în concret a legii penale, propunem excluderea sintagmei „*de o persoană cu funcție de răspundere*” din lit.e) alin.(2) și din lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM. O astfel de remaniere legislativă va presupune că circumstanțele agravante de la lit.e) alin.(2) și de la lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM își vor găsi aplicabilitate doar atunci când făptuitorul este persoană cu funcție de demnitate publică.

Concluzii

Reținerea la încadrare a lit.e) alin.(2) art.166¹ CP RM sau, după caz, a lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM în ipoteza comiterii torturii, tratamentul inuman sau degradant de către o autoritate care deține dubla calitate: de persoană publică și de persoană cu funcție de răspundere, se opune principiului „*in dubio mitius*”, potrivit căruia în cazul unei norme penale cu un conținut îndoielnic operează interpretarea cea mai favorabilă făptuitorului. Din aceste rațiuni, recomandăm subiecților oficiali ca în atare situație să aplice variantele-tip ale infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, nu însă lit.e) alin.(2) art.166¹ CP RM sau, după caz, lit.e) alin.(4) art.166¹ CP RM.

Referințe:

1. Codul penal al Republicii Moldova. Nr.985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129. În vigoare din 12.06.2003.
2. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr.320 din 27.12.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.42-47.
3. Sentința Judecătorei Rezina din 24.04.2014. Dosarul nr.1-105/2013. [Accesat: 07.07.2016]. Disponibil: file:///C:/Users/User/Downloads/Dosar-39-1-1156-02072013-3757.pdf
4. Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr.245 din 02.12.2011. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.25-28.

5. POPOV, R. *Subiectul infracțiunilor prevăzute în capitolele XV și XVI din Partea Specială a Codului penal: Material metodico-didactic*. Chișinău: CEP USM, 2012. 315 p. ISBN 978-9975-71-149-4
6. LOBER, J., STIPPEL, J., EȘANU, A. ș.a. *Recomandări metodologice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant: (de uz intern)*. Chișinău: Imprint Star, 2014. 150 p. ISBN 978-9975-4137-9-4
7. Sentința Judecătorei Dondușeni din 28.03.2013. Dosarul nr.1-76/2013. [Accesat: 12.06.2016]. Disponibil: <http://www.jdn.instante.justice.md>
8. Sentința Judecătorei Bălți din 02.04.2015. [Accesat: 06.06.2016]. Disponibil: http://www.jbl.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=166&tip_dosar=penal
9. Sentința Judecătorei Fălești din 23.03.2015. [Accesat: 30.05.2016]. Disponibil: http://www.jfl.instante.justice.md/ro/hot?data_deciziei=&nr_dosar=&denumire_dosar=166&tip_dosar=penal
10. Sentința Judecătorei Cantemir din 12.01.2016. Dosarul nr.1-100/2015. [Accesat: 07.07.2016]. Disponibil: <file:///C:/Users/User/Downloads/Dosar-17-1-622-13052015-727.pdf>
11. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07.12.2015. Dosarul nr.1a-1753/14. [Accesat: 12.08.2016]. Disponibil: <file:///C:/Users/User/Downloads/Dosar-02-1a-15930-04092014-14090.pdf>

Prezentat la 28.10.2016